

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 407/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetihu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **JUDr. Alexandry Molnárovej**, Kominárska 2, Bratislava, správcu konkurznej podstaty úpadcu develop BS s. r. o. v likvidácii, Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, zastúpenej Tomášek & partners, s. r. o., Rožňavská 2, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava III sp. zn. B1-38Cb/94/2022 zo 14. februára 2024 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. apríla 2024 a doplnenou 27. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie a priznať náhradu trov konania. Zároveň sa domáha nariadenia dočasného opatrenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) domáhala zaplataenia 150 000 eur z titulu zákazu vrátenia vkladu a zodpovednosti za škodu podľa Obchodného zákonníka. Svoj nárok odôvodnila tým, že žalovaný 21. augusta 2018 vybral z bankového účtu žalovanú sumu spoločnosti develop BS s. r. o. v likvidácii (ďalej len „úpadca“) bez legitímneho dôvodu a bez relevantného protiplnenia.

3. Mestský súd uznesením zo 4. júla 2023 uložil žalovanému povinnosť vyjadriť sa k žalobe v lehote 30 dní od doručenia uznesenia a zároveň žalovaného poučil o následkoch nesplnenia tejto povinnosti. Uznesenie spolu so žalobou (ďalej aj „dokumenty“) boli žalovanému doručené do elektronickej schránky 7. augusta 2023 o 11.43 h. Tridsaťdňová lehota na vyjadrenie žalovanému uplynula 6. septembra 2023. Mestský súd 30. októbra 2023 vydal rozsudok pre zmeškanie, pretože žalovaný sa v stanovenej lehote k žalobe nevyjadril podľa § 273 písm. a)

Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Žalovaný sa podaním z 29. decembra 2023 domáhal zrušenia rozsudku pre zmeškanie z dôvodu, že žiadne dokumenty 7. augusta 2023 neprevzal. Tvrdil, že zrejme elektronickú poštu prevzala zamestnankyňa spoločnosti BS real estate a.s., avšak tá nemala oprávnenie na preberanie elektronickej pošty doručenej do schránky žalovaného.

4. Mestský súd medzitým uznesením z 12. decembra 2023 rozhodol o výške trov konania, ktorú bol žalovaný povinný zaplatiť sťažovateľke. Žalovaný podal proti uzneseniu o výške trov konania sťažnosť 6. februára 2024.

5. Mestský súd namietaným uznesením zrušil rozsudok pre zmeškanie (výrok I) a uznesenie o výške trov konania (výrok II), pretože považoval dôvody žalovaného na zmeškanie lehoty na podanie vyjadrenia k žalobe za ospravedlniteľné podľa § 277 ods. 1 CSP. Považoval za preukázané, že k prevzatiu dokumentov došlo treťou osobou, ktorá na takéto prevzatie nemala žiadne oprávnenie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka argumentuje, že dôvod, pre ktorý bolo namietané uznesenie zrušené, je nezákonné, svojvoľné a neodôvodnené. Tvrdí, že prevzatie elektronických dokumentov inou osobou nie je dôvodom nepodania vyjadrenia k žalobe, a nemohlo preto ísť o ospravedlniteľný dôvod, pričom uvedené má za následok rozpor s judikatúrou ústavného súdu. Rovnako argumentuje, že ústavný súd považuje za ospravedlniteľný dôvod zmeškania lehoty v súvislosti s elektronickým doručovaním iba skutočnosti podľa § 33 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov, odkazujúc na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 88/2020, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2Obdo/46/2021, 5Obdo/26/2019, 4Cdo/269/2021. Ďalej tvrdí, že namietané uznesenie neobstojí v teste proporcionality, v konaní nebolo hodnoverne preukázané, že dokumenty prevzala neoprávnená osoba. Podľa názoru sťažovateľky prevzatie elektronických dokumentov treťou osobou nemôže byť ospravedlniteľným dôvodom zmeškania zákonnej lehoty na vyjadrenie sa k žalobe. Tvrdí, že dokumenty boli do elektronickej schránky žalovaného uložené 24. júla 2023. Podľa názoru sťažovateľky v konaní neboli náležitým spôsobom preukázané objektívne skutočnosti žalovaného o nemožnosti prevziať dokumenty z jeho elektronickej schránky.

7. Ďalej tvrdí, že v prípade, ak žalovaný chcel, aby zamestnankyňa preberala iba elektronickú poštu obchodných spoločností žalovaného, a nechcel, aby vstupovala konkrétne do jeho elektronickej schránky, mal k dispozícii možnosť nastaviť pre zamestnankyňu oprávnenie vstupovať prostredníctvom jej občianskeho preukazu výlučne do elektronických schránok iba týchto spoločností. Preto je toho názoru, že ak žalovaný dostupnú možnosť nevyužil, musí niesť dôsledky spojené s tým, že inej osobe vedome odovzdal prístupové údaje do svojej elektronickej schránky. Postupom žalovaného preto podľa tvrdení sťažovateľky došlo k narušeniu právnej istoty elektronického doručovania.

8. Rovnako tvrdí, že peňažné prostriedky, ktoré boli predmetom žaloby, vybral žalovaný z bankového účtu. Uvedené bolo zistené v priebehu trestného konania vedeného pod ČVS: OPR-14/3-VYS-B1-2020, v ktorom sa vyšetruje podozrenie s vytunelovania majetku úpadcu.

9. Sťažovateľka nariadenie dočasného opatrenia odôvodňuje tým, že exekučný súd v dôsledku namietaného uznesenia zastavil exekúciu uznesením sp. zn. 63Ek/2917/2023 zo 16. apríla 2024. Podľa názoru sťažovateľky právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie dôjde k zániku tzv. „blokačných“ úkonov exekútora smerujúcich k zabezpečeniu majetku podliehajúceho exekúcii. Tiež tvrdí, že zastavenie exekúcie má za následok stratu poradia pri uspokojení vymáhaného nároku z majetku podliehajúceho exekúcií, pretože upovedomenie o začatí exekúcie predajom bytu žalovaného je zapísané v poradí ako prvé.

10. Naliehavosť vydania dočasného opatrenia sťažovateľka doplnila podaním z 25. júna 2024, v ktorom argumentovala, že potreba odkladu účinkov namietaného rozhodnutia vyplýva najmä z hrozby skutočnej ujmy pre sťažovateľku v dôsledku zastavenia exekúcie zánikom blokačných účinkov a stratou poradia exekúcie. Tvrdí, že k právoplatnému zastaveniu exekúcie zatiaľ nedošlo. Sťažovateľka vyjadruje obavu, že po odblokovaní majetku žalovaného bude žalovaný môcť nakladať s majetkom tak, aby ho nebolo možné v prípade ďalšej exekúcie postihnúť. Sťažovateľka uvádza, že potom, ako bol odstránený majetok úpadcu, žalovaný (i) svoj obchodný podiel previedol zmluvou o prevode obchodného podielu z 21. februára 2019 za kúpnu cenu 1 euro na [REDAKOVANÉ] - invalidného dôchodcu (tzv. bieleho koňa) a (ii) preukázateľne vybral z bankového účtu úpadcu 21. augusta 2018 v hotovosti 150 000 eur, pričom neposkytol žiadne vysvetlenie k dôvodu tohto výberu. Tvrdí, že v prípade spoločnosti úpadcu ide o tzv. vytunelovanú spoločnosť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv uznesením mestského súdu:

11. Podľa § 273 písm. a) CSP súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe podľa § 13 písm. a) rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak uznesením uložil žalovanému povinnosť v určenej lehote písomne vyjadriť sa k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a žalovaný túto povinnosť bez vážneho dôvodu nesplnil.

12. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy (I. ÚS 19/02, I. ÚS 74/05), alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania (II. ÚS 107/2018).

13. Vo veci sťažovateľky prevažuje aspekt o výsledkovom charaktere práva na spravodlivý proces (III. ÚS 246/2018). Predmetom prieskumu v prerokovanej veci je namietané uznesenie mestského súdu, ktorým zrušil uznesenie mestského súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia,

ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010). Základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či namietané konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Z tohto pohľadu sa posudzované konanie v celku javí ako spravodlivé, keďže sťažovateľka môže v pokračujúcom konaní pred súdom reálne uplatniť všetky svoje práva.

14. Rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. Vzhľadom na túto skutočnosť súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti sporých strán. Z uvedených dôvodov by súd mal pristupovať k uplatneniu tohto inštitútu zdržanlivo a v nejednoznačných prípadoch by k vydaniu rozsudku pre zmeškanie pristúpiť nemal (III. ÚS 373/2020, II. ÚS 106/2024). Rozhodovanie na základe hraničného splnenia formálnych podmienok bez snahy o materiálne vedenie konania je často na hrane základného práva strany sporu (porov. III. ÚS 121/2021).

15. Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je nevyjadrenie sa k žalobe dôsledkom nezájmu strany o vývoj a priebeh konania, alebo ide iba o zmeškanie základnej povinnosti. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voľiť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je zjavné s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje. Bolo by nespravodlivé sankcionovať stranu sporu za porušenie povinnosti, ktoré strana sporu sama od seba nezapríčinila.

16. K otázke posúdenia konkrétnych okolností, ktorými procesná strana ospravedlňuje zmeškanie lehoty na vyjadrenie sa k žalobe, je na uvážení všeobecného súdu, ktorý vo veci rozhoduje. Prieskum ústavného súdu je v takomto prípade obmedzený len na posúdenie, či uváženie súdu nevybočilo z medzí daných ústavou. O takýto prípad v posudzovanej veci nejde. Mestský súd v namietanom uznesení posúdil, že žalovaný existenciu ospravedliteľné dôvodu zmeškania lehoty preukázal relevantnými listinnými dôkazmi (porov. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Obdo/22/2009 z 23. júna 2010).

17. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol pre jej predčasné podanie [§ 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.2. K namietanému porušeniu uplatneného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy:

18. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy chýba v obsahu ústavnej sťažnosti jej relevantné odôvodnenie podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, pričom posudzovanie tejto časti ústavnej sťažnosti ani neumožňuje ústavnému súdu tento obsah si domýšľať či dopĺňať výkladom. Nemožno pritom opomenúť,

že pri povinnom zastúpení advokátom povinnosti advokáta [o. i. § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov] vylučujú, aby ich nahradzoval ústavný súd. Tento nedostatok náležitostí ústavnej sťažnosti v tejto časti má potom za následok jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

III.3. K návrhu na nariadenie dočasného opatrenia:

19. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľky rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu znamenal pre sťažovateľku väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám, najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľky porušil jej základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržal oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

20. Návrhu sťažovateľky ústavný súd nevyhovel, keďže zistil, že jej ústavná sťažnosť je podaná predčasne a nariadenie dočasného opatrenia by vzhľadom na aktuálnu situáciu už nebolo spôsobilé naplniť doň zákonom inkorporovaný účel (porov. II. ÚS 118/2024).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu